

Araştırma Makalesi

ÜNİVERSİTE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN GELECEK KAYGILARINI ÇÖZÜMLEMEK

ANALYZING THE FUTURE CONCERNS OF FINAL YEAR UNIVERSITY STUDENTS

Gönderilen Tarih: 26/02/2024
Kabul Edilen Tarih: 01/04/2024

Mehmet İNAN

Yozgat Bozok Üniversitesi, Yozgat, Türkiye
Orcid: 0000-0002-6483-4704

Levent VAR

Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir, Türkiye
Orcid: 0000-0001-8089-0610

Tansu KURTULDU

Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
Orcid: 0000-0002-2525-2277

Bekir Barış CİHAN

Yozgat Bozok Üniversitesi, Yozgat, Türkiye
Orcid: 0000-0002-3107-3849

Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Gelecek Kaygılarını Çözümlemek

ÖZ

Bu çalışmanın temel amacı, üniversite son sınıf öğrencilerinin kpss ve gelecek kaygılarını çözümlemek ve değerlendirmektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Bu kapsamda 2022-2023 eğitim-öğretim yılında üniversite eğitimine devam eden ve son sınıf öğrencilerin görüşlerine başvurulmuştur. Veriler spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören 10 öğrenci ile derinlemesine görüşmeler yoluyla toplanmış ve içerik analizi ile analiz edilmiştir. Elde edilen veriler analiz NVIVO 10 programı aracılığıyla kodlandırılıp temalandırılmıştır. Verilerin analizi sonunda literatür göz önünde bulundurularak altı tema belirlenmiştir. Bu temalar; "Anlam", "Metafor", "Strateji", "Yeterlilik", "Umut" ve "Önlem" şeklindedir. Katılımcıların görüşleri göz önüne alındığında sonuç olarak, KPSS'nin gelecekleri açısından çok önemli olduğu ve hayatlarını önemli ölçüde etki yaptığı, ekonomik ve sosyal açıdan yıprandıklarını belirtmişlerdir. Çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, kaygı, KPSS

Analyzing the Future Concerns of University Senior Years

ABSTRACT

The main purpose of this study is to analyze and evaluate the KPSS and future concerns of senior university students. The study was designed in accordance with the phenomenology pattern, one of the qualitative research methods. In this context, the opinions of senior students and students continuing their university education in the 2022-2023 academic year were consulted. Data were collected through in-depth interviews with 10 students and analyzed with content analysis. The data obtained were coded and themed through the analysis NVIVO 10 program. At the end of the data analysis, six themes were determined considering the literature. These themes; they are Meaning, Metaphor, Strategy, Adequacy, Hope and Precaution. Considering the opinions of the participants, they stated that KPSS was very important for their future and had a significant impact on their lives, and that they were economically and socially worn out. It is thought that the study will contribute to the literature.

Keywords: University, anxiety, KPSS

GİRİŞ

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ve gelecekle alakalı duymuş oldukları en önemli kaygı bu mesleğe girerken yapılan Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS) ve öğretmen atama problemleriyle alakalıdır¹. Eğitimi tamamlamış ve iş yaşamına adım atacak olan öğretmen adayları mezun olduktan sonra girecekleri (KPSS) nedeniyle de psikolojik sorunlar yaşamakta ve zorlanmaktadırlar². Öğretmen adayları için büyük önem arz eden bu sınav, öğretmenlerin eğitimi gördükleri alanda işe girebilmelerinin son adımı olup onların üzerinde negatif bir etki oluşturmaktadır. Bu olumsuz etki ile yüksek sınav kaygısı olan öğretmen adayları çoğunlukla sınavda istedikleri başarıyı elde edemezler³. Hiç şüphe yok ki yıllarca süren eğitim, bireyin hayatında son derece önemli rol oynamaktadır. Bununla birlikte yükseköğretimin son yılı, öğrencilerin yaşamlarında yeni bir aşamanın başlangıcını oluşturacağı için ayrıca önemlidir. Bireyler öğrencilik hayatlarının sonunda toplumun etkin üyeleri haline gelirler. İş seçimi, gerçek yaşamda rol alma planları, arkadaşlıklar, iş bulamama kaygısı ve farklı sorumluluklar insanlarda kaygıya neden olan faktörler arasındadır^{4,5}. Adayların üzerinde oluşan yoğun baskı ile beraber sınav kaygıları da artmaktadır. Başarı üzerinde doğrudan etkiye sahip olan sınav kaygısı, aynı zamanda bireylerde tükenmişlik durumunun ortaya çıkma olasılığını ve riskini de artırabilmektedir⁶.

Psikolojide kaygı ile alakalı bilinen ilk çalışmaları yapan ve bu sözcüğü ilk defa kullanan Freud'dur. Freud kaygıyı fiziksel ve sosyal çevreden gelebilecek tehlikelere karşı uyararak, gereken adaptasyonları sağlamak, yaşamın sürdürülmesine yardımcı olmak olarak tanımlamaktadır⁷. Kaygı hem kelime olarak hem de günlük hayatta kullanılabilir ve her iki durumda da genellikle olumsuz bir ifade olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte kaygının olumsuz etkileri olmasına rağmen organizma üzerinde motivasyon sağlayıcı, uyarıcı ve koruyucu etkileri bulunmaktadır⁸. Literatüre bakıldığında kaygı ve korku ifadelerinin çoğunlukla karıştırıldığı görülmektedir. Korku, tehlikeye karşı bilinçli bir duygusal tepkidir. Kaygı farkındalıktır. Dışarıdan gelen ve nesnesi birey tarafından tanınmayan tehlikeye karşı verilen içsel bir tepkidir⁹. Kaygıya sebebiyet veren birçok etmenin varlığından bahsedilebilir. Bunlardan bir tanesinin de sınav kaygısı olduğu düşünülmektedir.

Sınav kaygısı, başarısızlık ihtimaline karşı duyulan korku ve endişenin özel durumudur. Kaygının eşlik ettiği duygusal, fiziksel ve davranışsal tepkiler olarak ortaya çıkarlar¹⁰. Orta düzeyde kaygı duymak bireyi motive ederek akademik başarıyı arttırdığı, sınav kaygısının yüksek olduğu bireylerin sınavdan beklentisinin yüksek olduğu saptanmıştır^{11,12}. Sınav kaygısı duygusal, bilişsel ve davranışsal boyutları içeren bir olgudur. Kişiler duygusal kaygılarını kalp atışlarının hızlanması, mide bulantısı gibi fizyolojik tepkilerle sınav esnasında gösterirken; bilişsel kaygılarını ise sınav öncesi ve sonrası süreçlerde geliştirdikleri kendine güvensizlik, endişe duyma, başarısız olma gibi içsel diyaloglar şeklinde gösterirler^{13,14}.

İnsanların yaşam boyu karşılaştıkları birçok negatifliğin bireyin hayattan kaygı duymaya ve geleceğe yönelik olumsuz bir bakış açısı oluşturmalarına neden olduğu düşünülmektedir. Üniversite öğrencilerinin KPSS sınav kaygıları ve gelecek kaygılarına yönelik farklı çalışmalar bulunmasına yönelik bu çalışma üniversite öğrencilerinin KPSS sınav kaygısı ve gelecek kaygısı yönüyle benzer çalışmalardan ayrılmaktadır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin kpss ve gelecek kaygılarını çözümlemek ve bununla ilişkisi olabileceği düşünülen farklı sosyodemografik değişkenlere göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Katılımcılar

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır. Araştırma sorularına cevap bulabilmek için nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Nitel araştırma bir olguyu ilgili bireylerin bakış açılarından görebilmeye ve bu bakış açılarını oluşturan sosyal yapıyı ve süreçleri ortaya koymaya olanak verdiği için tercih edilmiştir. Mevcut araştırmanın çalışma grubunu; 2022-2023 eğitim-öğretim yılında, Yozgat Bozok Üniversitesinde Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 10 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada katılımcıların belirlenmesinde kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada üniversite eğitimleri devam eden öğrencilerin kamu personeli seçme sınavı ile ilgili görüşlerinin incelenmesi için yarı-yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Görüşme formu araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Form hakkında nitel araştırma konusunda uzman üç akademisyen görüşü alınmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı katılımcılara önceden araştırmanın amaçlarına uygun olarak hazırladığı soruları yöneltmektedir. Araştırmanın verileri, öğrenciler ile yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Görüşmeler 15.04.2023-15.05.2023 tarihleri arasında yapılmıştır. Görüşme öncesinde katılımcı öğrencilere araştırma ve yapılacak görüşme hakkında ön bilgi verilmiştir. Verilerin toplanması kapsamında görüşme sürecinde araştırmacılar katılımcılara soruları yöneltmiştir. Soruların içten ve samimi olarak cevaplanması sağlanmaya çalışılmıştır. Görüşme formundaki sorular; KPSS ne anlam ifade etmektedir? KPSS denilince neler hissetmektedir? Sınav kaygısıyla başa çıkma yöntemleriniz nelerdir? Eğitimi tamamladıktan sonra kendinizi mesleğe hazır hissediyor musunuz? Hayırsa neden? Eğitiminiz bittikten sonra hemen atamanızın yapılacağına inanıyor musunuz? Hayırsa neden? Gelecek kaygınızı azaltmak için neler yaptınız veya yapıyorsunuz? şeklindedir.

Verilerin Analizi

Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi sürecinde; (i) verilerin kodlanması, (ii) temaların oluşturulması, (iii) temaların düzenlenmesi (iv) bulguların yorumlanması aşamaları izlenmiştir¹⁵. Araştırmada katılımcıların görüşmelerde verdikleri yanıtlar araştırmanın amacı ve hipotezleri dikkate alınarak kodlanmıştır. Temalar bu hipotezler doğrultusunda oluşturulmuştur. Kodlama işleminden sonra elde edilen kodlar bir araya getirilerek ortak yönleri belirlenmiş ve kodlanan verilerin, düzenlenen temalara yerleştirilmesi ile sürece devam edilmiştir. Araştırmanın dış geçerliliği için katılımcılardan elde edilen veriler sunulurken doğrudan alıntılarla ayrıntılı betimleme yapılması, yöntem bölümünde, örneklem, veri toplama aracı, verilerin çözümlenmesi süreçlerindeki işlemlere ayrıntılı olarak yer verilmiştir¹⁶. Araştırmanın iç güvenilirliğini sağlamak için kod ve temalar, uzman üç öğretim elemanı tarafından incelenmiş üzerinde uzlaşamayan kod ve temalar tartışılarak yeniden yapılandırılmıştır.

BULGULAR

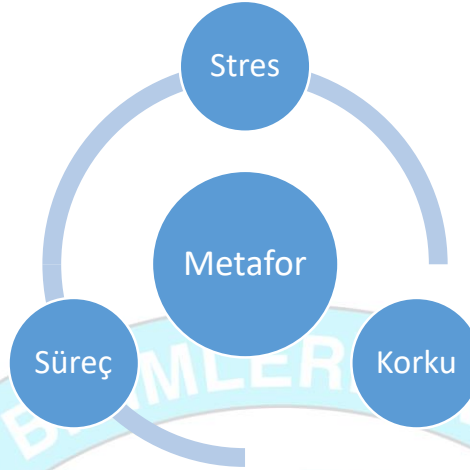
Bu bölümde üniversite 4. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerin Kamu Personeli Seçme Sınavı ve gelecek kaygısına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular ve temalar halinde verilmiştir.

KPSS ne anlam ifade etmektedir?

Ö1 “KPSS kamuda göreve başlamak için yapılan bir belirleme sınavı” **Ö2** “geleceğimin teminatı için zorlu bir süreci ifade etmektedir” **Ö3** “KPSS, kamu sektöründe çalışmayı hedefleyen birçok birey için kritik bir sınavdır. Ancak, sadece bir sınav sonucuna dayalı olarak yapılacak personel seçiminin tüm beceri ve yetenekleri yeterince ölçüp ölçmediği konusunda bazı şüpheler bulunabilir. İdeal olarak, sınav sonuçlarına ek olarak deneyim, beceri ve kişisel yeteneklerin de dikkate alındığı bir değerlendirme süreci daha kapsamlı ve adil bir personel seçimi sağlayabilir. Ayrıca, sınavın içeriği ve formatı konusunda sürekli iyileştirmeler yapılması, adayların gerçek yeteneklerini daha iyi yansıtabilir ve kamu sektörü için en uygun personelin seçilmesine katkı sağlayabilir.” **Ö4** “KPSS bana gelecek anlam ifade etmekte” **Ö5** “Sınav stresi kaygı” **Ö6** “Bilgi düzeyimden çok ezber yeteneğimi ölçen hayatımı zorlaştıran bir sınav” **Ö7** “KPSS gelecekteki hedeflerime giden yolda sadece bir adımdan ibaret.” **Ö8** “Memur olabilmemiz için 4 yılda öğrendiğimiz bilgileri 130 dakikalık süre zarfında sorgulayan sınav sistemi” **Ö9** “Çaba, emek, Karşılık” **Ö10** “Kpss devlet dairelerinde çalışabilmemiz için bir araçtır”

KPSS denilince neler hissetmektesiniz?

Şekil 2. Metafor Teması

Ö1 “sınav, stres ve atanma korkusu” Ö2 “geleceğimin teminatı için zorlu bir süreci ifade etmektedir kpss benim için” Ö3 “KPSS gibi önemli sınavlar, adaylarda çeşitli duygusal tepkilere neden olabilir. Bu tepkiler arasında stres, heyecan, umut, başarı kaygısı ve belirsizlik gibi duygular bulunabilir. Her bireyin bu sınavla ilgili deneyimi kişisel yetenekleri, hazırlık süreci ve hedefleri doğrultusunda değişiklik gösterebilir. Unutulmamalıdır ki sınavlar, kariyer yolculuğunun sadece bir aşamasıdır ve her bir deneyim, bireyin kişisel ve profesyonel gelişimine katkıda bulunabilir.” Ö4 “Ya birazcık gelecek kaygısı olabilir planlı ders çalışmak” Ö5 “Gelecek kaygısı” Ö6 “Kaygı, sinir, stres” Ö7 “Güncel atama sayısı sebebiyle korku başta olmak üzere konuların yetişmeme ihtimalinden kaynaklı stres ve aynı zamanda da heyecan duygularını hissettiriyor.” Ö8 “Okuduğum bölümün az alım yapması ve puanının yüksek olması sebebiyle endişe ve stres” Ö9 “Stres, Kaygı, gelecek planı” Ö10 “Herhangi bir duygu oluşturmuyor normal bir sınav.”

Sınav kaygısıyla başa çıkma yöntemleriniz nelerdir?

Şekil 3. Strateji Teması

Ö1 “Kahve ve kitap okuyarak” **Ö2** “sınav kaygısıyla başa çıkmak için daha çok sınavı düşünmemeye veya hobilerim olan şeylere daha çok vakit ayırıyorum kpss denilince kaygı stres korku bu tür duygularım ağır basmakta” **Ö3** “Sınav kaygısı, birçok kişi için zorlayıcı bir deneyim olabilir ve bu konuda başa çıkma stratejileri kişiden kişiye değişebilir. Önemli olan, bu kaygıyla etkili bir şekilde başa çıkabilme becerilerini geliştirmek ve sınav sürecini daha yönetilebilir kılmaktır. Bireyler, stresle başa çıkma konusunda farklı yöntemleri denemeli ve kendi ihtiyaçlarına en uygun olanları bulmalıdır. Ayrıca, sınav kaygısıyla başa çıkma sürecinde destek almak ya sevdiklerinle duygusal olarak paylaşmak ya da profesyonel bir yardım almak gibi, önemli bir adım olabilir. Unutulmamalıdır ki sınavlar, başarı ve değerlilik duygularını belirleyen tek kriter değildir. Bu süreci bir öğrenme fırsatı olarak görmek, başarı ve başarısızlık arasındaki dengeyi kurmak, sınav kaygısını azaltmada yardımcı olabilir.” **Ö4** “Bu sene olmazsa gelecek sana mutlaka olur yöntemini kullanıyorum” **Ö5** “çalışmak emek vermek” **Ö6** “Sınav kaygısıyla başa çıkamıyorum” **Ö7** “KPSS sınavından yeterli puanı alıp atanan insanların videolarını izleyerek kendimi motive etmeye çalışıyorum. Kendime derslerle ve denemelerle ilgili hedefler koyuyorum. Bu hedeflere ulaştığımda veya yaklaştığımda başarabileceğime dair kendimi motive ediyorum. Çalıştığım konuları ve netlerimi yazdığım bir defter tutuyorum. Bu da ayrıca beni motive ediyor.” **Ö8** “Düzenli olarak her gün ders çalışmak ve geleneksel Türk okçuluğuyla ilgilendiğim için antrenmanlarla biraz olsun sınav kaygısıyla başa çıkabiliyorum.” **Ö9** “Atanmış hocalarımdan tavsiye almak” **Ö10** “Sınav kaygısıyla başa çıkmanın yolu yeterince ders çalışmak olduğunu düşünüyorum.”

Eğitimi tamamladıktan sonra kendinizi mesleğe hazır hissediyor musunuz? Hayırsa neden?

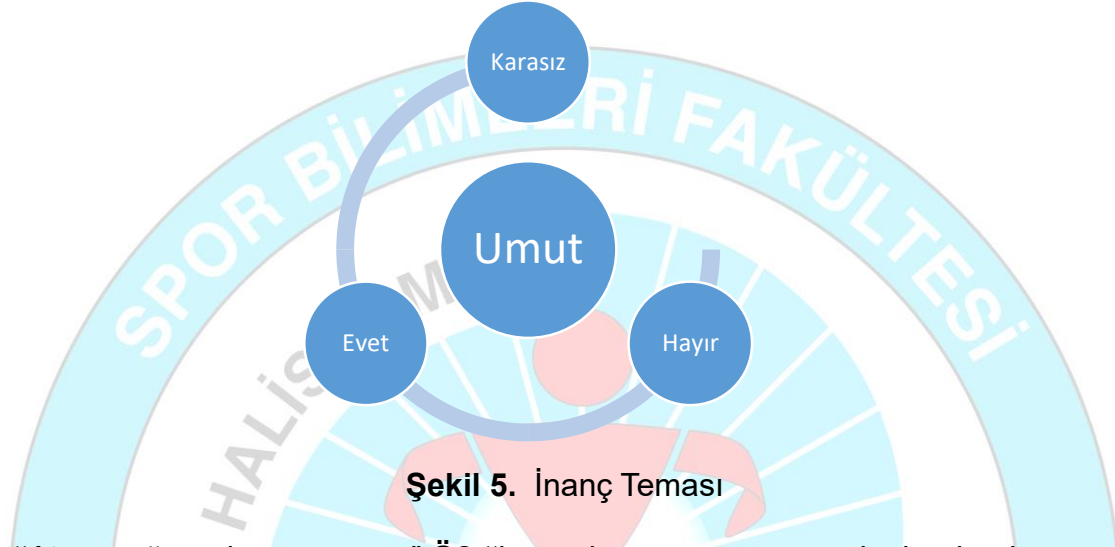

Şekil 4. Mesleki Hazırlık Teması

Ö1 “Evet” **Ö2** “evet hazır hissediyorum” **Ö3** “Bir kişi, eğitim sürecinde edindiği bilgi ve becerileri ne kadar uygulama fırsatı bulduysa, staj veya pratik deneyimle desteklenmişse, mesleğe hazır hissetme olasılığı artar. Ayrıca, sürekli öğrenmeye açık olma, güncel gelişmeleri takip etme ve mesleki becerileri sürdürme de önemli faktörler arasında yer alır. Mesleğe hazır hissetmeme durumu, belki de kişinin özgüven eksikliği, yeni bir ortama adapte olma zorluğu veya mesleki becerilerini yeterince geliştirememiş olma gibi çeşitli nedenlere dayanabilir. Bu durumlarla başa çıkma ve mesleki gelişimi destekleme süreçleri de önemlidir.” **Ö4** “Ya mesleği kendimi hazır hissediyorum eksik

yönlerim var ama yapabileceğime inanıyorum en iyi şekilde” **Ö7** “Hazır hissetmiyorum. Çünkü şu an da gördüğüm eğitim veya stajlar meslek hayatının sadece bir kısmı. Gerçekten mesleğe başladığımda daha farklı sorumluluklarım farklı durumlar olacağı bilincindeyim. Bunlara da mesleğe başladığımda zamanla adapte olacağıma inanıyorum.” **Ö10** “Evet mesleğe hazır hissediyorum”

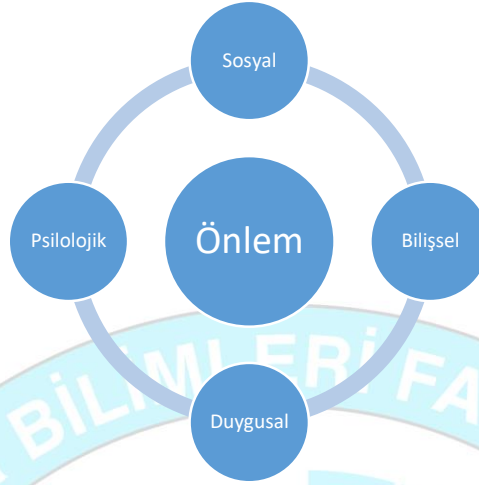
Eğitiminiz bittikten sonra hemen atamanızın yapılacağına inanıyor musunuz? Hayırsa neden?

Şekil 5. İnanç Teması

Ö1 “Atanacağımı düşünüyorum” **Ö2** “hayır düşünmüyorum çünkü benim durumumda olup atanamayan çok meslektaşım var” **Ö3** “Bir kişinin eğitimini tamamladıktan sonra atanmasının ne kadar süreceği, bir dizi etkene bağlıdır. Bu etkenler arasında kişinin yetenekleri, deneyimi, mezuniyet derecesi, iş başvurusu yaptığı sektör ve pozisyon, iş talepleri, rekabet koşulları ve işe alım süreçleri gibi faktörler bulunabilir. Atamanın hemen gerçekleşmesi genellikle istisnai bir durumdur. İşe alım süreçleri genellikle zaman alabilir ve adaylar arasında rekabet yoğun olduğu durumlar, atamanın uzun sürebileceği durumlar arasında yer alabilir. Ayrıca, kamuda yapılan sınavlar veya özel sektördeki özel değerlendirme süreçleri gibi faktörler de süreci etkileyebilir.” **Ö4** “ Ya bu senenin sınavdan iyi bir puan çıkaracağımı düşünüyorum Allah'ın izniyle atanacağız, ama torpil olayları filan olduğundan onunda engel olacağını düşünmüyorum değilim” **Ö5** “hayır çünkü yeterince çalışmadığımı düşünüyorum” **Ö6** “Hayır yapılmayacak çünkü ülkemde hiçbir şey tam zamanında yapılmaz” **Ö7** “Hemen atanabileceğimi düşünmüyorum çünkü bu ilk senede çok zor. Hem okul dersleri hem de KPSS, eğitim, alan aynı anda yürümüyor. Bir yerde eksiklik oluşuyor. Bu yüzden sınava tam anlamıyla hazırlıklı girebileceğimi düşünmüyorum.” **Ö8** “istikrarlı bir şekilde ders çalışırsam atanacağıma inanıyorum ama çalışmazsam atanamayacağımı biliyorum yani atanmanın sadece disiplinli çalışmakla doğru orantılı olduğunu düşünüyorum.” **Ö9** “Evet” **Ö10** “Hemen olmasa da elbet olacağını düşünüyorum.”

Gelecek kaygınızı azaltmak için neler yaptınız veya yapıyorsunuz?

Şekil 6. Gelecek Kaygı Teması

Ö1 “gelecek kaygım için branşında ilgili çalışmalar yapıyorum kendi mesleğimi nasıl yapacağıma ilişkin hazırlık yapıyorum” **Ö2** “farklı şeyleri hobi edinerek unutmaya çalışıyorum” **Ö3** “Gelecek kaygısı, birçok insanın karşılaştığı yaygın bir duygusal durumdur ve bu kaygıyla başa çıkma süreci kişisel ve çeşitli faktörlere bağlı olarak değişebilir. Önemli olan, bu kaygıyı azaltmak için kişisel bir strateji geliştirmektir. Her bireyin yaşam koşulları, hedefleri ve değerleri farklıdır, bu nedenle gelecek kaygısını azaltmak için etkili olan yöntemler de farklılık gösterebilir. Bu stratejiler arasında kendini geliştirme, finansal planlama, sosyal destek almak, sağlıklı yaşam tarzını benimseme gibi birçok alan bulunmaktadır. Unutulmamalıdır ki gelecek belirsizdir ve kontrolümüz dışındaki faktörlere karşı tam anlamıyla hazırlıklı olmak mümkün değildir. Bu nedenle, esneklik, adaptasyon ve olumlu bir zihinsel tutum geliştirmek önemlidir. Her zorluğun bir fırsat olduğunu görmek, kişinin geleceğe daha umutlu ve güvenli bir şekilde bakmasına yardımcı olabilir.” **Ö4** “Gelecekle ilgili bir kaygım yok, öyle bir kaygı olduğu zaman şu anki günümde geleceğe yönelik planlamalar yaparak çalışmalara başlarım.” **Ö5** “hedeflerime ulaşmak için çalışıyorum Buda kaygımı azaltıyor” **Ö6** “Gelecek kaygımı azaltamıyorum” **Ö7** “Kendime hedefler belirliyorum. Bu hedeflere ulaşabilen insanları takip ediyorum. Kendime izleyebileceğim bir yol çiziyorum ve hedefime yönelik beni mutlu eden en önemlisi gerçekçi hayaller kuruyorum. Planlı olmak kaygılarımı azaltıyor.” **Ö8** “gelecekte ne yapmak istiyorsam öncelikle o alanda kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Çevremdeki insanların tecrübelerinden yararlanıyorum. Kısa vadeli hedefler belirleyip onları gerçekleştiriyorum. Kısa vadeli hedeflerimi gerçekleştirdiğimde kendime olan güvenim artıyor ve bu durum da gelecek kaygımın azalmasına neden oluyor.” **Ö9** “Genelde gelecek için olumlu sonuçlar düşünmeye çalışıyorum ve daha sıkı çalışıyorum.” **Ö10** “Kendime değer veren birisi olarak kaygılanmayı bıraktım elimden geleni yapıp gerisini akışına bırakıyorum.”

TARTIŞMA

Üniversite öğrencilerinin KPSS ve gelecek kaygılarını çözümlemeyi amaçlayan bu çalışmada katılımcıların, Kamu personeli seçme sınavının anlamı sorusuna vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde; göreve açısından önemli olduğunu, sınavın personel seçimindeki yeterliliğini sorgulanabileceği, sınav stres ve kaygıyı arttırdığı ve bu

sınavın gelecek için önem arz ettiği şeklindedir ve analiz sonuçlarına bakıldığında Kamu personeli seçme sınavının öğretmen adayları üzerinde kaygıya yol açtığı saptanmıştır. Literatüre bakıldığında; Karaçanta ve Koç, (2015)¹⁷ yaptıkları çalışmalarında kadın adayların erkek adaylara göre KPSS sınav kaygılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gündoğdu ve ark. (2008)¹⁸, yapmış oldukları araştırmada aday öğretmenlerin KPSS'nin gelecekleri için çok önemli olduğu ve hayatlarını etkileyen bir sınav olduğunu düşündüklerini, bu sınav için hazırlanırken ekonomik ve sosyal açıdan yıprandıklarını ve KPSS'nin öğretmen adayları üzerinde kaygıya sebep olarak olumsuz bir etki oluşturduğunu belirtmişlerdir. Baştürk, (2007)¹ ise erkek öğretmen adaylarının daha çok KPSS kaygısı yaşadıklarını belirtmiştir.

Katılımcıların KPSS denilince hissettikleri sorusuna vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde; atanamama korkusu başta olmak üzere stres, umutsuzluk, gelecek kaygısı, sürekli olarak KPSS sınavına çalışmak zorunda olduklarını hissettiklerini bu yüzden kendilerini baskı altında hissettikleri ve belirsizlik duygularına kapıldıkları tespit edilmiştir. Üniversite son sınıf öğrencileri ve gelecek kaygıları üzerine yapılmış olan çalışmada kadın adayların ve erkek adayların gelecek kaygı düzeyinin anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır¹⁹. Araç ve Cihan, (2019)²⁰ yapmış oldukları çalışmada çalışmamızı destekler nitelikte üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmalarla benzer şekilde olan Çakmak ve Hevedanlı'nın (2005)⁵ ve Akgün ve ark. (2007)⁸ yaptıkları çalışmada da farklı bölümler arasında kaygı düzeyi açısından anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Mütevellioğlu ve ark. (2010)²¹ yapmış oldukları çalışmada, üniversite öğrenimine devam eden bireylerin işsizlik ve gelecek kaygılarını çözümlenmeye çalışmışlardır. Araştırmanın bulgularına bakıldığında bireylerin gelecek kaygılarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Varol, (1990)²² başarıyı düzeyi ne kadar artarsa kaygı düzeyi o kadar düşer.

Sınav kaygısıyla başa çıkma yöntemleriniz sorusuna vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde; öğretmen adaylarının kendilerini hobilerine yönelttiği, ders çalışmak için çeşitli motive edici yollar kullandıkları, stresten olabildiğince az etkilenmeye çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Eğitimi tamamladıktan sonra kendinizi mesleğe hazır mısınız sorusuna öğretmen adaylarının verdiği yanıtlar incelendiğinde adayların çoğunun mesleğe kendini hazır hissettiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmelerinin sebebi üzerine yapılan bir araştırmada, öğretmen adaylarının bu meslek için kendilerini hazır hissettikleri tespit edilmiştir²³.

Eğitiminiz bittikten sonra hemen atanmanızın yapılacağına inanıyor musunuz sorusuna öğretmen adaylarının verdiği yanıtlar incelendiğinde; adayların genelinin hemen atanamayacağı kanısında oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun sebebi olarak ise mevcut atama sayılarının yetersiz olması ve adayların yeterince ders çalışmama sorununun olduğu şeklindedir. Gelecek kaygınızı azaltmak için neler yaptınız veya yapıyorsunuz sorusuna öğretmen adaylarının verdiği yanıtlar incelendiğinde adayların kendilerine kısa süreli ulaşılabilir hedefler belirledikleri, düzenli ve programlı bir şekilde çalışmaya odaklandıkları ve kaygıdan uzak tutacak hobiler edindikleri, kendilerini pozitif olumlamalara yönelttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bazı bireylerin ise gelecek kaygılarını azaltmadıkları ve bu kaygının süregelen bir strese sebebiyet verdiği tespit edilmiştir. Arı ve Yılmaz, (2015)²⁴, öğretmenlerin atanma durumlarına dair sosyal baskının ve atanamama kaygısının ailenin desteğinin artmasıyla birlikte azaldığını belirtmektedir. Yılmaz, (2019)²⁵ öğretmen adaylarının ulaşmak istedikleri kariyere dair

kaygının orta düzey olduğu ve duydukları en büyük kaygının atanamamak olduğunu belirtmiştir.

Sonuç olarak; son sınıf öğrencileri için, içinde buldukları dönem hayatlarının en önemli geçiş dönemlerinden biri olduğu, sınavından yüksek puan alabilmek için yoğun bir çaba sarf ettikleri, sürecin psikolojik, ekonomik ve sosyal boyutlardan bireyi olumsuz etkilediği, sınav tarihinin yaklaşmasıyla birlikte sınavda başarılı olamama korkusunun etkili olduğu bulunmuştur. Çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Baştürk R. (2007). Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı'na yönelik tutumları. *Çağdaş Eğitim*. 345, 15-22.
2. Tümkaya S., Çavuşoğlu İ. (2010). Sınıf öğretmenliği son sınıf öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 19(2), 468-481.
3. Baltaş A. (1993). Öğrenmede ve sınavlarda üstün başarı, İstanbul, Remzi Kitapevi.
4. Çakmak Ö., Hevedanlı M. (2004). Biyoloji öğretmen adaylarının kaygılarını etkileyen etmenler. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı 6-9 Temmuz 2004. Malatya: İnönü Üniversitesi.
5. Çakmak Ö., Hevedanlı M. (2005). Eğitim ve fen edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 4(14), 115-127.
6. Çapulcuoğlu U., Gündüz B. (2013). Öğrenci Tükenmişliğini yordamada stresle başa çıkma, sınav kaygısı, akademik yetkinlik ve anne-baba tutumlar. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*. 3(1), 201-218.
7. Davaslıgil Ü. (1994). Anksiyete düzeyi ve aile tutumlarının yaratıcı düşünmeye olan etkileri. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Basıl Atölyesi.
8. Akgün A., Gönen S., Aydın M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 6 (20), 283-299.
9. Kaya M., Varol K. (2004). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeyleri ve kaygı nedenleri (Samsun Örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 17(17), 31-63.
10. Gazioğlu Eİ., İlgar Ş. (Ed.). (2008). Öğretmen ve öğretmen adayları için rehberlik. Ankara: Pegem Akademi.
11. Burns DJ. (2004). Anxiety at the time of the final exam: Relationships with expectations and performance. *Journal of Education for Business*. 80(2), 119-124.
12. Kapıkıran Ş. (2002). Üniversite öğrencilerinin sınav kaygısının bazı psiko-sosyal değişkenlerle ilişkisi üzerine bir inceleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1(11), 34-43.
13. Cassidy J., Johnson RE. (2002). Cognitive test anxiety and academic performance. *Contemporary Educational Psychology*. 27, 270-295.
14. Karaçanta H. (2009). Öğretmen adayları için Kamu Personeli Seçme Sınav ölçeğinin geliştirilmesi (Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25, 50-57.
15. Corbin J., Strauss A. (2007). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory. Thousand Oaks: Sage.

16. Glesne C. (2016). *Becoming qualitative researchers: An introduction*. Boston, MA: Pearson.
17. Karaçanta H., Koç Z. (2015). Öğretmen adaylarının KPSS kaygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*. 10(11), 869-882.
18. Gundogdu K., Çimen N., Turan S. (2008). Perceptions of prospective teachers in relation to civil servant selection exam KPSS. *KEFAD*. 9(2), 35-43.
19. Akkaya S. (1999). Üniversite son sınıftaki öğrencilerin kaygılarını etkileyen etmenler. Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
20. Araç IE., Cihan, BB. (2019). Spor yöneticiliği programlarında öğrenim gören öğrencilerin sektörel beklenti, mesleki belirsizlik ve gelecek kaygılarının incelenmesi: Fenomonolojik bir çözümleme. *Spor Eğitim Dergisi*. 3(1), 81-92.
21. Mütevellioğlu N., Zambak M., Mert M. (2010). İşsizlik, üniversiteli gençlik ve gelecek: bir alan araştırmasının bulguları. *Cumhuriyet Üniversitesi Journal of Economics & Administrative Sciences*. 11(1), 207-229.
22. Varol Ş. (1990). Lise son sınıf öğrencilerinin kaygılarını etkileyen etmenler. Yüksek Lisans Tezi, Samsun.
23. Nartgün ŞS., Değirmenci S., Kabaş N. (2005). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini seçmelerine yönelik görüşleri. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi: 28-30 Mayıs 2005-Denizli: Bildiriler.
24. Arı E., Yılmaz V. (2015). KPSS hazırlık kursuna devam eden öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeyleri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 14(4), 905-931.
25. Yılmaz A. (2019). Öğretmen adaylarının kariyer streslerinin karma araştırma yaklaşımı ile incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*. 2(1), 93-105.

